

NACIONALINIS EGZAMINŲ CENTRAS

Kodas 193201984. M. Katkauskas g. 44, 09217 Vilnius, tel. (8 5) 275 6180, 275 0848, faks. (8 5) 275 2268, el. p. centras@nec.lt, www.nec.lt

Lietuvos tėvų forumo pirmininkui
Dariui Trečiakauskui

2019-02-21 Nr. V12-27

DĖL VERTINIMO SISTEMOS KAITOS

Atsakydami į Jūsų 2019-02-06 d. raštą Nr. 190206/1 „Dėl vertinimo sistemos kaitos“, dėkojame Jums už atsiųstas išvalgas apie mokinių pasiekimų išorinio vertinimo sistemą, jos įtaką ugdymo procesui, mokiniams, jų mokytojams, mokinių tėvams. Esame tikri, kad dalindamiesi savo nuomone, galite skirti laiko bendrai diskusijai apie egzaminus ir pasiekimų patikrinimus, jų organizavimo specifiką ir kokiems tikslams jų teikiama informacija tarnauja. Planuojant ugdymo turinio atnaujinimo veiklas, yra numatyti pokyčiai ir mokinių pasiekimų išorinio vertinimo sistemoje 2019–2021 metais. Siūsdami Jums Nacionalinio egzaminų centro parengtą atsakymą į gautą raštą, kviečiame dalyvauti tikslinėje diskusijoje, organizuojamoje Nacionaliniame egzaminų centre 2019-02-27 d. 15 val., šiuo rūpimu klausimu. Tokia diskusija būtų puiki užsimezgdusio bendradarbiavimo tarp skirtingų asociacijų ir Nacionalinio egzaminų centro tąsa.

Kaip Jums žinoma, valstybinių brandos egzaminų sistema buvo sukurta daugiau kaip prieš 20 metų. Tuo metu buvo aktualu spręsti galimos korupcijos stojant į Lietuvos aukštąsias mokyklas, kurios tuo metu organizavo atskirus stojamuosius egzaminus, problemas. Sukurta vienkanelė mokyklos baigimo ir stojimo į aukštąsias mokyklas sistema leido užtikrinti šių procesų skaidrumą ir patikimumą. Taip pat svarbu pažymėti, kad mokiniai, kurie šiuo metu baigia mokyklas, vieną kartą dalyvauja centralizuotai organizuojamuose egzaminuose, o rezultatus gali naudoti tiek stojant į Lietuvos, tiek į užsienio šalių aukštąsias mokyklas. Jūsų raštas yra svarbus signalas, kad laikui bėgant, mokinių pasiekimų išorinio vertinimo sistemos specifika ir privalumai galėtų būti dar kartą aptarti su tikslinėmis suinteresuotomis grupėmis. Taip pat norėtusi pabrėžti, kad didelė mokinių tėvų, gerai besimokančių mokinių ir aukštųjų mokyklų bendruomenių narių dalis yra už egzaminus, kaip už svarbų teisingumą stojant į aukštąsias mokyklas ir aukštojo mokslo kokybę garantuojantį mechanizmą. Lietuvoje ši visuomenės dalis nėra gerai konsoliduota, bet, pavyzdžiui, kaimyninėje Lenkijoje situacija visai kitokia. Lenkijos baigiamieji egzaminai yra daug sudėtingesni, reikalaujantys aukštesnių dalykinių gebėjimų nei Lietuvoje. Lenkijos švietimo ekspertai nurodo, kad labai svarbus faktorius, skatinantis egzaminų sunkinimą Lenkijoje yra tėvų organizacijos, kurios kovoja už aukštesnę vidurinio mokslo kokybę. Ne veltui Lenkijos mokinių rezultatai tarptautiniuose tyrimuose nuolat auga, nors prieš keletą dešimtmečių pradėjome iš labai panašių starto pozicijų.

Jūsų pastebėjimas apie tai, kad egzamino svarba „*Priešina švietimo ir tėvų bendruomenes, įtraukia į beprasmę konkurenciją mokytojus, mokyklų administraciją*“ nėra visiškai tikslus, nes į egzamino vykdymą ir vertinimą taip pat įsitraukia ir mokyklos administracija, ir mokytojai. Tai reiškia, kad kartu su nacionalinio lygmens institucijomis ir mokyklos yra atsakingos už mokinių egzaminų rezultatus.

Žinoma, rezultatų naudojimo kultūra tikrai turi augti ir norime, kad mokyklos bendruomenė gaunamus išorinio vertinimo rezultatus ir rodiklius naudotų kuriant mokinių pasiekimų pažangos vertinimo sistemą, tobulinant mokyklos vadybos modelį, užtikrinant veiklos kokybę.

Pasitikėjimo aspektas, kurį Jūs minite, švietimo sistemoje yra vienas svarbiausių. Šiuo metu neturime duomenų apie atliktus tyrimus, kokį poveikį išorinė vertinimo sistema daro mokinių, mokytojų, mokyklos administracijos, mokinių tėvų pasitikėjimui švietimo sistema. Pastaruosius metus stebime, kad skirtingose mokymosi pakopose, kuriose nėra organizuojami centralizuoti privalomi pasiekimų patikrinimai, didėja mokyklų ir mokinių skaičius, kurie dalyvauja nacionaliniuose mokinių pasiekimų

patikrinimuose, pasirenkamuose pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimuose. Tai yra viena iš prielaidų teigti, kad mokinių pasiekimų išorinio vertinimo įrankiais mokyklose yra pasitikima.

Svarbu pažymėti, kad mokinių pasiekimų patikrinimas yra ugdymo proceso dalis, todėl natūralu, kad šie du dėmenys tarpusavyje yra susiję. Mokykla, kaip organizacija, turi savo vidinę kultūrą, tarpasmeninių santykių ir vadybos, veiklų planavimo modelį. Nacionalinis egzaminų centras teikia tik išorinio vertinimo įrankius mokykloms ir mokiniams, ir gali tik rekomenduoti/aiškinti/informuoti, kad tais įrankiais būtų naudojama vadovaujantis sveiko proto principais ir atsižvelgiant į mokinių galimybes, poreikius ir interesus. Esame tikri, kad jei mokiniai, jų tėvai, mokinių mokytojai ir mokyklos administracija dar intensyviau bendradarbiautų mokiniams renkantis kiek ir kokių egzaminų reikia laikyti, kuriuose pasiekimų patikrinimuose dalyvauti, tikrai turėtume didesnę dermę tarp ugdymo proceso ir išorinio vertinimo.

Šiuo metu Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje yra parengtas Kaupiamojo vertinimo koncepcijos projektas. Vienas iš jame pateiktų siūlymų sutampa su Jūsų rašte minima idėja – atskirti brandos egzaminus nuo stojimo į aukštąją mokyklą. Nacionalinis egzaminų centras gali išbandyti Kaupiamojo vertinimo koncepcijos įgyvendinimo modelį.

Kita vertus, ir dabar egzistuojanti brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarka sudaro prielaidas mokiniams gauti brandos atestatus be išlaikytų valstybinių brandos egzaminų, kurių rezultatai reikalingi stojimui į aukštąsias mokyklas. Mokiniai mokydamiesi pagal individualų ugdymo planą III–IV gimnazijos klasėse patys pasirenka kiek ir kokių egzaminų jie laikys. Privalomas yra tik vienas – lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminas, kuris turi ir valstybinį, ir mokyklinį tipą.

Brandos darbo, kuris yra vykdomas ugdymo procese, statuso kaita taip pat yra numatyta Kaupiamojo vertinimo koncepcijos projekte. Tikimės, kad mokyklos bendruomenė yra suinteresuota aktyviau dalyvauti jo rengimo ir vertinimo veiklose.

Direktorė

Saulė Vingelienė